

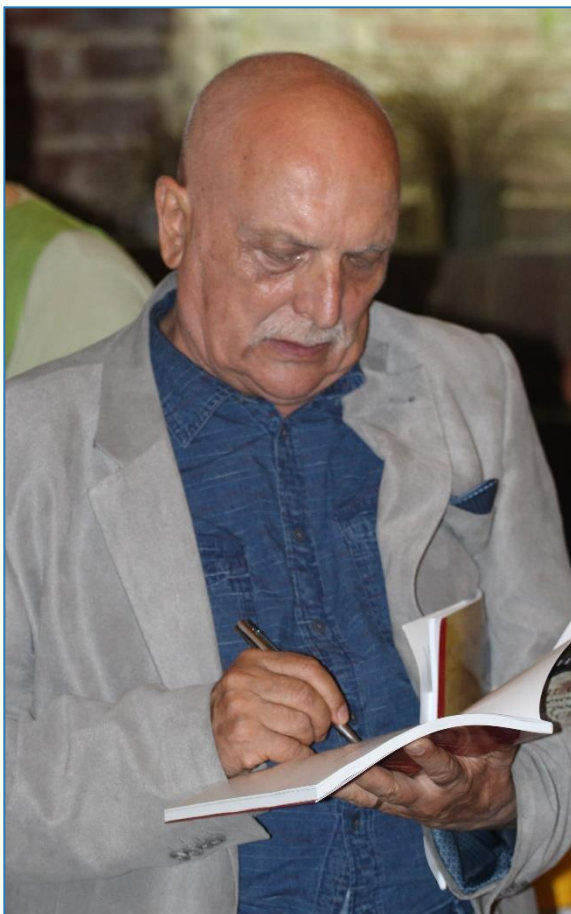

MARIANA ANGHEL

Viață și Operă

DIALOG CU POETUL EUGEN DORCESCU

★ ★ ★ ★ ★
★ *Euro*stampa ★

VIATĂ ȘI OPERĂ

Dialog cu poetul
Eugen Dorcescu

MARIANA ANGHEL

VIATĂ ȘI OPERĂ

Dialog cu poetul
EUGEN DORCESCU

Editura *urostampa*

Timișoara, 2022

Coperta I: Sicomor („Dudul lui Zahau”). Fotografie trimisă lui Eugen Dorcescu, din Țara Sfântă, de Părintele dr. Ionel Popescu, Vicar eparhial. (27 octombrie 2022).

Pagina 1: Eugen Dorcescu, la Casa Artelor, Timișoara. (14 iunie 2022).

Coperta a IV-a: Mariana Anghel, 2022.

© 2022, Mariana Anghel și Eugen Dorcescu.

Coperta: Dean Vasi.

Editură acreditată C.N.C.S. pe domeniile:
FILOLOGIE, ISTORIE ȘI STUDII CULTURALE,
ARTE VIZUALE, MUZICĂ.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ANGHEL, MARIANA

Viață și operă : dialog cu poetul Eugen Dorcescu /
Mariana Anghel. - Timișoara : Eurostampa, 2022
ISBN 978-606-32-1258-1

821.135.1.09

Editura Eurostampa

Timișoara, Bd. Revoluției din 1989 nr. 26

Tel.: 0256-204816

edituraeurostampa@gmail.com

office@eurostampa.ro

www.eurostampa.ro

Tipărit la Eurostampa

PRECUVÂNTARE

Domnul Eugen Dorcescu este poetul, omul de cultură, intelectualul, care a ales Timișoara ca spațiu al formării sale intelectuale, al devenirii spirituale și al scrierii operelor sale. Cetățean de onoare al Timișoarei din 2014, poet român de anvergură europeană, cărturar de modă veche și pasionat de carte, în care vede un bun cu valoare patrimonială, Eugen Dorcescu este un scriitor cu operă vastă, desfășurată pe mai multe paliere literare: poezie, proză fantastică, memorialistică, eseistică și critică literară, studiu academic, angajare editorială – totul realizat la nivelul excelenței.

DIALOGUL ce urmează a pornit de la un interviu, inițiat în iulie 2022, care s-a extins și s-a diversificat, apoi, ca de la sine, treptat, până la înfățișarea și la întinderea de acum, înfățișare și întindere întregite, eventual definitive, în lunile octombrie și noiembrie 2022.

Textul la care s-a ajuns ni se pare a depăși cu mult proiectul și statutul unui simplu interviu. L-am numi, mai degrabă, date fiind bogăția informațiilor de natură personală (literare, în primul rând, dar nu exclusiv), densitatea ideatică, perspectiva metafizică și existențială, caracterul supra-circumstanțial al mărturisirilor, sinceritatea și tactul destăinuirii (Eugen Dorcescu socotește tactul superior sincerității brutale, necontrolate, în relațiile interumane), am numi, așadar, prezentul opuscul, având în vedere toate aceste însușiri ale lui și altele încă, o *confesiune în nuce*, stimulată, cu „tact”, de strădania noastră interogativă.

Acest prelungit și destins DIALOG încununează, confesiv și analitic, o seamă de importante evenimente sărbătorești, desfășurate de-a lungul întregului an aniversar 2022 și consacrate scriitorului Eugen Dorcescu, la împlinirea a 80 de ani de viață și a 50 de ani de activitate literară. Altitudinea conceptuală, afectivă, spirituală și mărturisitoare ce a marcat aceste neuitate întâlniri s-a concentrat, cu deosebire, în două discursuri-bilanț, de larg ecou, ale sărbătoritului: cel dintâi, rostit la 18 martie 2020, în Biserica Ortodoxă „Pogorârea Sfântului Duh” din Piața Dacia, Timișoara; celălalt, susținut, în 17 iunie 2022, la Filiala Uniunii

Scriitorilor din România, Timișoara, Piața Sfântul Gheorghe, nr. 3.

Cu aceste prilejuri i-au fost luate scriitorului cel puțin două interviuri: unul semnat de Anișoara-Violeta Cîra și publicat în ziarul „Timișoara” la 15 iulie 2022, p. 7; al doilea, forma inițială a textului de acum, apărută, și aceea, tot în „Timișoara”, la 22 iulie 2022, p. 7.

Întrucât am avut convingerea că întrebările mele și răspunsurile intervievatului, consemnate în acel prim text, puteau, ba chiar cereau, imperios, a fi amănunțite și dezvoltate, am îndrăznit a-l contacta, din nou, pe Eugen Dorcescu, spre a-i propune reluarea și adâncirea dezbaterii noastre.

Spre bucuria mea, nu m-a refuzat, dimpotrivă, și iată rezultatul final al colocviului nostru, rezultat care, deși rămâne, desigur, incomplet, oferă, totuși, îndrăznesc să cred, o imagine convingătoare, impresionantă, memorabilă și pilduitoare, a Scriitorului Eugen Dorcescu și a Operei sale de o viață.

„Honor est praemium virtutis”
(**Cicero, Ad Brutum**)

Mariana Anghel

*„Cântă și mergi mai departe,
la capătul drumului
te așteaptă Dumnezeu”.*

Sfântul Augustin

O încăpere amplă, cu ferestre spre Răsărit. Pe masă, laptopul, un stilou, un teanc de hârtie albă. Alături, o măsuță, acoperită de cărți. În față, spre dreapta, o alta, aidoma. Două cești cu cafea. Două pahare cu apă minerală. Poetul, așezat, cu spatele spre fereastră, așteaptă răbdător, în timp ce eu îmi pregătesc notesul, stiloul, aparatele de înregistrat.

Începem:

MA: Domnule Eugen Dorcescu, în acest an – 2022 – al aniversării Dumneavoastră, am participat la un șirag de evenimente omagiale. Mă înșel cumva?

ED: Nu. Nu vă înșelați. Am avut parte, într-adevăr, în acest an, de mai multe evenimente sărbătorești, ocazionate de aniversarea maturității mele târzii.

MA: Vă propun să ni le reamintim. Acceptați?

ED: Accept, desigur. Cel dintâi, la o întâlnire online a Școlii noastre de literatură „Eugen Dorcescu – 80”; apoi, cel desfășurat, chiar în 18 martie, ziua nașterii mele, ora 14, la Biserica Ortodoxă din Piața Dacia, Timișoara. Această întâlnire a fost cea mai amplă și mai bogată. Părintele paroh Protopop Zaharia Pereș, Părintele Vicar eparhial Dr. Ionel Popescu și Părintele Profesor Dr. Ioan Bude au oficiat un serviciu religios și au rostit cuvinte vrednice de aducere-aminte. Au fost de față colegii de la Școala amintită, scriitori, ziariști, artiști plastici, iubitori de literatură. S-au lansat două volume omagiale și ediția de colecție a revistei „Coloana Infinitului” (coordonată de Doamna Monica M. Condan), s-au ținut discursuri festive, precum și discursul-retrospectivă al sărbătoritului. S-au făcut înregistrări video și audio.

Cel de-al treilea eveniment a avut loc, în 14 iunie, ora 18, la Casa Artelor, în același oraș, la vernisajul expoziției de pictură a lui Emil Grama, vernisaj reproducând ampla succesiune de imagini din volumul-album, și el omagial, „Synaisthesis. Emil Grama – eseu plastic la poezia lui Eugen Dorcescu”.

În fine, în 17 iunie 2022, ora 12, la Filiala Timișoara a Uniunii Scriitorilor din România, unde Dumneavoastră, Doamnă Mariana Anghel, ați binevoit a da glas unei emoționante „Laudatio”, publicată de ziarul „Timișoara”, în ediția sa din 24 iunie a.c., și reprodusă, ca Postfață, în cel mai recent volum al meu de poezie, „Leviatanul. Poeme uitate”, volum apărut, în 30 septembrie 2022, la Editura Eurostampa din Timișoara, și dedicat, olograf, cu iscălitură, colegilor-cursanți de la Școala de literatură „Eugen Dorcescu – 80”.

MA: Și cred că nu a fost doar atât. Sărbătoririle au avut, în genere, caracter public, cele mai multe, dar au existat, presupun, și unele de caracter restrâns. Despre cele din urmă, ne puteți dezvălui câte ceva?

ED: Ei, da. A mai fost, în 24 iunie, o prăznuire: una intimă, discretă, la care am participat numai noi, soția mea și cu mine: un prânz și o cină, pline de grație și de frumusețe, în grădina răcoroasă și intens înverzită a unui local timișorean. Atunci, în plină caniculă.

MA: Iar acum, în toamna aceasta rodnică, ați avut parte de un eveniment editorial de excepție: lansarea volumului „Leviatanul. Poeme uitate” (Editura Eurostampa, Timișoara, 2022), o sinteză a întregii opere poetice, cu alte cuvinte, un volum total. Receptarea a fost însoțită de admirația „elevilor” de la Școala de literatură pe care, cu devotament și distincție, îi îndrumați. Suntem la puțină vreme după lansare. Au venit recenzii și impresii din lumea spiritual-culturală timișeană?

ED: Da, și încă una de referință pentru valorile cărora le-am închinat opera și viața mea.

MA: O putem evoca?

ED: Anul 2022, în care am prăznuit și încă prăznuiesc, cu decență, cu discreție, cu măsură, alături de familie, de Biserică, de colegi și de prieteni, amintita aniversare, îmi aduce, iată, în chip de (să îndrăznesc a zice?) mirungere, o epistolă duhovnicească, adresată mie de Părintele Ioan Selejan, Mitropolit al Banatului.

AM: Da, știu. Este, într-adevăr, recunoașterea unei munci uriașe pe tărâmul literaturii de sorginte creștină. Aș cita din scrisoarea Înalt Prea Sfințieii

Sale: „Prin impresionanta Dumneavoastră operă alcătuită cu «dar și har», V-ați inscripționat numele, iubite maestre Dorcescu, în galeria poezilor creștini ai Neamului nostru și lăsați moștenire (...) cititorilor iubitori de poezie un tezaur literar-spiritual din care se vor hrăni, cu bucurie duhovnicească, și generațiile care vin după noi”.

Ați primit astfel binecuvântarea și felicitarea arhierescă pentru *opera omnia* și încredințarea că, prin buna Dumneavoastră osteneală, ca, de altfel, prin întreaga Dumneavoastră operă, ați lăsat o mărturie creștină deplină și o moștenire grandioasă „pe pergamentul vieții și al literaturii române”.

ED: Recitind aceste cuvinte, mă încumet a-l ruga pe Înalt Prea Sfinția Sa să binevoiască a primi, din parte-mi, expresia celei mai adânci gratitudini. Prin tot ce am scris și am trăit, m-am străduit, așa cum am spus și în „Jurnal”, „să nu-mi irosesc harul, căci mi s-a dat, l-am primit”.

MA: Din câte cunosc, Instituțiile Media au reacționat, de asemenea, prompt, generos și stăruitor.

ED: E adevărat. Ziarul „Timișoara”, în primul rând, sub veghea Redactorului-șef, scriitorul și

jurnalistul Petru Vasile Tomoiagă. De curând, Postul TV Europa Nova din Timișoara a difuzat două emisiuni, sub genericul Art Nova, realizate de Doamna Veronica Balaj, scriitoare și jurnalistă de recunoscut prestigiu, și dedicate muncii mele de multe decenii. La aceste emisiuni au strălucit, ca invitate, două Doamne profesoare, cursante la Școala noastră de literatură: Silvia-Gabriela Almăjan (în 9 octombrie) și Mariana Anghel (în 23 octombrie). I-am adresat Domnului Ciprian Milutinovici, directorul Postului, cuvenitele mulțumiri. La fel celor trei Doamne implicate în organizarea și desfășurarea emisiunilor.

MA: La acest moment de bilanț, ce însemnătate au anii aceștia, despre care adesea ați mărturisit și în „Jurnal”, dar și în lansările publice de carte, că vi i-a dăruit Domnul?

ED: O mare însemnătate. Cum știm din „Psalmul 89, 10-12”, „... zilele anilor noștri sunt șaptezeci de ani;/ Iar, de vor fi în putere, optzeci de ani; și ce este mai mult decât aceștia osteneală și durere;/ Că trece viața noastră și ne vom duce”. Ca atare, aceste sărbătoriri au fost pentru mine prilejuri de bilanț

lucid, nici patetic, nici triumfalist, nici excesiv de umil. Ele au ocazionat o retrospectivă realistă, constatativă, complet străină de orice inserturi axio-logice. Retrospectivă expusă în cele două discursuri, foarte diferite, rostite de mine, unul în 18 martie, celălalt în 17 iunie. O confesiune cvasi-integrală: suport lăuntric, decizie existențială, făptuire și viețuire în și întru spirit și literatură. Pur și simplu, am trecut în revistă ce am dorit să fac și ce am izbutit să fac în jumătate de veac de trudă literară. Fiindcă, de-a lungul întregii mele vieți, am avut două axe diriguitoare: am muncit pentru a-mi dobândi pâinea zilnică și iarăși am muncit spre a-mi scrie opera (atât cât este ea și așa cum este ea).

MA: Ce suport, ce platformă estetică și existențială v-au susținut în acești ani, în care, cum ați afirmat mai devreme, ați muncit pe mai multe planuri: și ca să vă câștigați pâinea de fiecare zi, dar și ca să vă scrieți opera, așa cum este aceasta: monumentală și plină de forță spirituală?

ED: Am conștientizat de timpuriu menirea și puterea călăuzitoare ale unor versete din „Epistola I către Corinteni 7, 7; 12, 4”: „Dar fiecare are de la

Dumnezeu darul lui: unul așa, altul într-alt fel”; „Darurile sunt felurite, dar același Duh”.

Așadar, mi-am zis, odată ce mi-am identificat, scrutându-mă și acționând, darul (talentul literar), nu am altceva de făcut decât să-l desăvârșesc, prin studiu, și să-l pun în lucrare, fiindcă, după cum bine știm din „Pilda talanților”, darul (talantul, talentul) ne-a fost încredințat spre a-l valorifica, spre a-l înmulți. M-am străduit, deci, a trăi și a scrie potrivit acestui dreptar.

MA: Vasile Voiculescu simțea inefabil prezența divină în viața sa și nota în versuri sursa inspirației sale mistice: „Poate să știi, sunt faur de sonete/ Și-mi ațintesc pe ritmuri, îndelete/ Urechea inimii la pașii Tăi” (V. Voiculescu, *Vorbesc și eu în dodii*)... Dumneavoastră cum resimțiți, în mod concret, această prezență, cum v-ați elaborat poezia mistică, atât de profund ancorată în spiritualitate?

ED: Am așteptat, constant, continuu, momentul, clipa de grație, când eul creator dorea să se exprime. Spre a-l parafraza oarecum pe Vasile Voiculescu, am așteptat și aștept să aud, în adâncimile sinelui, tactul pașilor divini. Să întrezăresc

traseul lor. Să recuperez pașii, traseul în slabele mele cuvinte. Dispunerea cuvintelor într-un text inspirat nu e aleatorie. „Ordo verborum mysterium est”, afirmă Sfântul Ieronim, referindu-se, e drept, la tălmăcirile „Sfintei Scripturi”. Așteptam și aștept...

MA: Se resimte cumva această așteptare în operă sau în modul Dumneavoastră de a vă raporta la viață ca dar? Cum se poate face recuperarea acestor pași divini? Este o simplă așteptare sau este o așteptare activă?

ED: Este o așteptare mai mult decât activă. E veghetoare. Așteptam și aștept. Dar nu oricum. Stând, zilnic, la masa de scris și de învățătură. Eu am străbătut și abordat, întotdeauna, evenimentele vieții la nivelul lor adânc, bazal, nu am viețuit în aparență, în superficialitate și anecdotică, ci în esența existenței, cu o intensitate dusă până la limita suportabilității – fie bucurie, fie tristețe, fie fericire, fie suferință. Nu am făcut din scris meserie, rutină. Dar nici nu l-am lăsat la voia întâmplării. Spontaneitate, da, însă o spontaneitate supravegheată de eul vital, profund. I-am păstrat scrisului prospețimea, caracterul său de vocație. Nu am pus pe hârtie niciun stih

neinspirat, netrăit. Sau, dacă l-am pus, cumva, nu l-am publicat. Am fost și sunt foarte grijuliu cu textul hărăzit publicării.

MA: La Școala de literatură al cărei magistru sunteți, ați făcut distincții axiologice între diversele modalități de receptare a operei, atât din perspectiva cititorilor fervenți, instruiți, cât și din partea publicului larg. Cum vă raportați, ca poet, la această receptare?

ED: Cum spuneam, am fost și sunt foarte exigent cu textul destinat publicării. Concomitent, nu am fost și nu sunt câtuși de puțin sedus de slava deșartă, de notorietate, popularitate, celebritate, de succes. De fapt, de ce m-ar fi interesat și m-ar interesa așa ceva? Spre a obține aceste mult râvnite podoabe, trebuie să te pliezi, până la aservire, uneori, gustului public, oscilant, capricios, dezamăgitor. Or, eu nu țin, nu vreau, cu tot dinadinsul, să fiu cunoscut de ceva sau de cineva. Nu agreez compromisurile. Sunt deschis, dar nu slugarnic!

Tot ce doresc, în adâncimea și în esențialitatea ființei mele empirice și estetice, este să fiu recunoscut, omologat, de arta literară, în superioara (și

necruțătoarea) ei specificitate. Dacă am izbutit și cât am izbutit este o altă întrebare.

MA: Care au fost liniile de forță la care v-ați conectat întregul demers artistic înainte ca operele Dumneavoastră să ajungă la cititori?

ED: Am avut mereu prezente, în afect, minte și duh, legea estetică și legea morală.

MA: Cu un asemenea program literar și spiritual, drumul spre poezia mistică a fost un continuu urcuș. Într-un eseu dedicat poeziei mistico-religioase, făceați anumite delimitări conceptuale și spuneți că „literatura de factură spirituală, implicit și poezia religioasă, este opera unor autori cu necesități spirituale conștientizate și se adresează unor cititori cu același tip de viață interioară, pentru că pornește de la fundamente (nu de la imanență, nu de la aparențe) și se întoarce la fundamente”. Pornind de la această unitate între viața unui scriitor și crezul său poetic, spiritual, ce altceva mai conferă trăinicie unei opere literare?

ED: Cantitatea de Ființă/ființă absorbită în operă îi asigură acesteia trăinicie și valoare. Obsesia Ființei conferă poeziei de factură spirituală noblețe și anvergură.

MA: Sunt multe numiri, definiții ale ființei, fără pretenția de a epuiza pe deplin sensul. Cum ați defini Dumneavoastră ființa?

ED: Am propus, în cartea mea de poeme „Elegiile de la Bad Hofgastein”, sub imperiul unei experiențe dureroase și, tocmai de aceea, intens lămuritoare, o definiție: **Ființa este sinteza de nepătruns dintre viață și moarte.**

MA: Poemele Dumneavoastră surprind ființa umană într-o perpetuă luptă între carne și duh, într-o anevoioasă asceză sau chiar într-o zbatere pentru desprinderea de trecătoarele poveri. Se resimte acel dor de Ființă exprimat în diverse ipostaze. Sunt teme care nu țin neapărat de o poezie religioasă, sau metafizică, ci sunt teme ce configurează o poezie existențială, mistică. Bizuindu-se pe aceste premise, care ar fi bilanțul poetului, prozatorului și eseistului Eugen Dorcescu? Cum ați descrie, succint, tematica poeziei Dumneavoastră?

ED: Rămânând strict la tipologie, punând între paranteze orice aluzie de natură axiologică, voi spune că arhitectura poeziei mele este ființa în relația ei misterioasă cu Ființa.

Eu scriu despre viață și moarte (am definit ființa, am spus mai înainte, ca sinteză de nepătruns dintre viață și moarte), nu scriu, decât în subsidiar, despre literatură și mai deloc despre limbaj (nu sunt manierist, nu mă amuz inginerind cuvinte). Textul meu poetic asimilează, majoritar, în plan semantic și vizionar, strategiile puterii, abia apoi strategiile dorinței, strategiilor limbajului, ale formei, revenindu-le rolul de a se adapta la condiționările și imperativele primelor două. Am mai declarat: sunt artist, nu acrobat!

Potrivit unei distincții la care am recurs cândva, eu mă definesc, precumpănitor, ca „poeta genuinus”, apoi, oarecum, ca „poeta doctus” și foarte puțin ca „poeta artifex”.

Și mă înfățișez contemporanilor și posterității cu două tipuri de poezie: cu poezie sacră și cu poezie profană.

MA: Ce cuprinde poezia sacră? Care a fost sursa de inspirație a acestei poezii?

ED: Poezia de inspirație sacră cuprinde stihuri din Cărțile poetice și sapiențiale ale „Sfintei Scripturi” („Psalmii în versuri”, „Ecclesiastul în versuri”,

„Pildele în versuri”, „Rugăciunea regelui Manase în versuri”), stihuri publicate, mai întâi separat, adunate, apoi, în volumul antologic „Biblice” (ediția I, 2003; ediția a doua, revăzută și adăugită, 2021, îngrijită, aceasta, de Mirela-Ioana Dorcescu, ambele recomandate de Părintele Mitropolit Bartolomeu Valeriu Anania).

AM: Alături de poezia sacră, ați scris, se știe, și poezie profană. O regăsim în mai multe volume.

ED: Poezia profană, de la volumul de debut „Pax magna”, Editura Cartea Românească, București, 1972, și până la volumul „Nirvana”, Editura Mirton, Timișoara, 2014, a fost antologată în ediția ne-varietur „Nirvana. Cea mai frumoasă poezie”, Editura Eurostampa, Timișoara, 2015 (608 pagini), îngrijită de Mirela-Ioana Borchin, care a scris, drept postfață, un eseu hermeneutic de 150 de pagini, intitulat „Eugen Dorcescu sau vocația vectorială a Nirvanei”. Acestui tom i-au urmat: „Elegiile de la Carani”, 2017; „Sub cerul Genezei”, 2017; „Agonia caniculei”, 2019; „Aproapele. 111 Psalmi și alte poeme”, 2022, „Leviatanul. Poeme uitate”, 2022.

MA: Sunteți cunoscut cu unele dintre aceste poeme profane și în spațiul european, hispanic. Ce ne puteți spune despre traducerea operei Dumneavoastră în castiliană?

ED: Trei dintre cărțile mele de poezie, „Drumul spre Tenerife” (2009), „Poemele Bătrânului” (2002) și „Elegiile de la Bad Hofgastein” (2010), au fost traduse în limba spaniolă (la inițiativa unor scriitori și editori spanioli) și publicate (primele două) în Spania. În 2019, Editura Arscesis din Zaragoza, Spania, mi-a solicitat acceptul de a publica o antologie din poezia mea, cuprinzând cele trei volume amintite, plus o secțiune de inedite. Această ediție critică, intitulată de mine **„Elegías Rumanas”**, Obra reunida; Selección del autor, a apărut în 2020 și a fost realizată de poetul și profesorul Coriolano González Montañez, Biobibliografia și Opiniile critice fiind semnate de Mirela-Ioana Dorcescu.

MA: O operă impunătoare, cu perspective europene. Poezia Dumneavoastră a depășit, iată, fruntașii limbii în care a fost scrisă și trăită, spre a-și dezvălui filonul sacru inepuizabil și în alte idiomuri

ale bătrânului continent. Dar ce ne puteți spune despre proza Dumneavoastră?

ED: Proza cunoaște, la rândul-i, două sectoare: pe de o parte, proza fantastică (volumul „Basmе și povestiri feerice”, 2003), pe de alta, proza realistă.

Aceasta din urmă este ilustrată de o culegere de povestiri ce recurg la experimentul intertextualității româno-franceze („L`histoire d`une névrose”, 2011), dar, mai cu seamă, de proza memorialistică: cele două extinse volume de „Jurnal” (peste 1000 de pagini împreună): „Îngerul Adâncului. Pagini de jurnal (1991-1998)” și „Adam. Pagini de jurnal (2000-2010)”, ambele apărute, în 2020, la Editura Mirton din Timișoara, întâmpinate cu mare interes de public și de critică (peste 30 de comentarii-eseu) și premiate de Juriul Filialei Timișoara a Uniunii Scriitorilor din România.

MA: Deși ați spus adeseori că nu sunteți critic literar, totuși, ați reușit să oferiți criticii și eseisticii literare câteva instrumente de analiză eficiente în abordarea poemelor, în special a celor care trezesc în cititori simțământul capodoperei. Am în vedere aplicarea „secțiunii de aur” în studiul poeziei, noutate

absolută, din câte știu, introducerea, în cercetarea metaforei poetice, a noțiunii de „inducție metaforică”, reflecțiile privitoare la simbolul artistic. Ce loc ocupă eseistica și critica literară în creația Dumneavoastră?

ED: Am publicat, în 1975, teza mea de doctorat, „Metafora poetică” (Editura Cartea Românească, București), sub veghea celebrului Profesor G. I. Tohăneanu. Au urmat „Embleme ale realității”, în 1978, tot la Cartea Românească, și „Poetica non-imanenței”, Editura Palimpsest, București, 2009. Da, precum ați spus, am introdus în domeniul cercetării academice a poeziei trei concepte (deopotrivă instrumente) analitico-interpretative: „secțiunea de aur” (în 1978), „inducția metaforică” (începând din 1975 și, cu mari întreruperi, până în 2009, când am sintetizat datele în cartea „Poetica non-imanenței”) și „simbolul artistic” (o viziune proprie și o definiție a simbolului artistic). Timp de 40 de ani, „secțiunea de aur” nu a interesat pe nimeni. Literații îi privesc pe matematicieni cu circumspecție, iar matematicienii îi tratează pe literați cu invidie condescendentă. Ar fi mult mai profitabil să coopereze. „Inducția” a beneficiat de oarecare atenție, sporadic,

totuși. Simbolul a fost întâmpinat cu seriozitate și temeinicie, dar numai în câteva cazuri, de Profesorul Ivan Evseev, în primul rând... Într-o asemenea ambianță socio-culturală, „Ce poți să faci? Nimic nu poți să faci./ Spitalu-i plin de dă pe dinafară”. Așa debutează un poem al meu, intitulat „Spitalul”.

MA: Și atunci?

ED: Atunci... Atunci îndrăznesc a spune că a intervenit Providența. Mirela-Ioana Dorcescu, după ce mi-a ascultat cu mare atenție teoria „secțiunii de aur”, după ce a făcut, alături de mine, numeroase calcule, s-a avântat în aprofundarea temei și, foarte curând, a elaborat și publicat câteva studii academice, separate sau incluse în volume științifice (personale și colective). Spre exemplu, a investigat „secțiunea de aur” în „Luceafărul” eminescian. Iar „inducției metaforice” și „simbolului artistic”, în genere, le-a consacrat o cercetare amplă, modernă și clasică deopotrivă, ce va apărea, dacă vrea Dumnezeu, în toamna aceasta: „Semiotica metaforei. Inducția metaforică în poezia românească”. Așadar, conceptele teoretice și operaționale, despre care am vorbit și pe care eu le-am formulat cu decenii în

urmă, trăiesc, cu adevărat, acum, în lumea științifică, universitară și literară, prin devotamentul, efortul, știința și talentul Mirelei-Ioana Dorcescu. Încă un dar de mare preț, la atât de îmbelșugata-mi, în duh, aniversare!

MA: E minunat ce spuneți! Mă simt privilegiată auzindu-vă și cunoscând traseul și substanța luminoasă a unei vieți, a unor vieți scriitoricești exemplare. Acest eșafodaj teoretic v-a organizat într-un anume fel, îmi închipui, și abordarea exercițiului critic...

ED: Am practicat, multă vreme, comentariul literar, mai ales în revista „Orizont”. Dar eu nu sunt critic literar, cel puțin nu în accepțiunea curentă a calificativului acestuia, fiindcă eu reinventez textul abordat, fără a-i neglija, însă, mesajul, arhitectura, stilul.

Mai exact, eu sunt convins că orice comentariu dedicat unei lucrări literar-artistice se lovește de „aporia” confruntării sens trăit (de autor) – sens recuperat (de comentator). Nu intru în amănunte. Spun doar că „Nenea” criticul nu e chemat să stea, cocoțat, impozant și important, pe un jilț și să dea verdicte, să împartă, de acolo, dreptatea literară,

trăgându-i de urechi, admonestându-i și învățându-i cum să scrie pe sărmanii condeieri.

MA: Când spunem „critic literar” vorbim neapărat de o „instanță literară”. Care este, prin urmare, menirea criticului literar?

ED: Criticul literar are o altă (și vajnică) responsabilitate: trebuie să-i furnizeze (sau, măcar, să-i sugereze) istoriei literare valori, în vreme ce istoria literară îi oferă modele.

Criticul, receptând, onest, senin, profesionist, fratern, semnalele ce-i vin dinspre opera studiată, se va strădui să înainteze, cât poate de departe, în căutarea (și aproximarea) sensului trăit de autorul operei literare, pe un traseu ce pornește de la intuiția sa critică, intuiție ce-i semnalează valoarea și-l incită la lectură și interpretare, și continuă, cu mai mult sau mai puțin succes, după cum și după cât îi îngăduie hermeneutului genialitatea sa creatoare, până la o concluzie de natură axiologică.

Hipertrofierea malignă a personalității proprii și imixtiunea, în judecata critică, a unor criterii străine de universul valorii, sunt de neconceput, de neadmis, descalificante.

MA: Ne puteți da numele unui critic, exemplar, după opinia Dumneavoastră, ce activează în acest moment?

ED: Da. Modelul comentatorului ideal, pe care l-am schițat, sumar, mai sus, este ilustrat, cu discreție magnificență, aș zice, în literatura română actuală, de criticul literar, poetul și eseistul Zenovie Cârlușgea (talent, multă știință de carte/ erudiție – cum cerea Pseudo-Longinus, în „Despre sublim” – , inteligență, enormă putere de cuprindere și de analiză, instinct axiologic, generozitate exigentă, vocație etică, empatie lucidă).

MA: Revenind la menirea criticului literar onest și integru, acum, la acest moment aniversar, cum ați putea evalua receptarea cărților Dumneavoastră de către cititorii și criticii care, iată, nu sunt puțini și nu sunt toți „de aproape”?

ED: Mai întâi, din unghi subiectiv, mă încercă două simțăminte contradictorii. Primul este generat de ceea ce numesc eu „cartea nescrisă”.

Da, am convingerea că un scriitor născut, nu făcut (sau contrafăcut), este definit, între altele, de spectrul, de hantisa cărții sale nescrise (și care va

rămâne nescrisă). Stihia cărții nescrise m-a bântuit și pe mine, mereu, mă bântuie și acum, umplându-mă de regret și de amărăciune. Pe de altă parte, gândul că am făcut tot ce am fost în stare să fac pentru a scrie această carte îmi dă oarecare liniște.

Fiecare scriere a mea și toate la un loc s-au străduit și se străduiesc să aproximeze statura metafizică, evanescentă a cărții nescrise. Ca urmare, simt o oarecare împăcare, zicându-mi că, la întâlnirea cu Stăpânul (să nu ne amăgim: Îl vom întâlni!), voi arăta că nu am irosit, chiar de tot, talantul primit.

Confirmarea obiectivă este de așteptat de la semeni, de la public – cel ingenuu și cel avertizat, specializat.

Acest capitol al receptării este cât se poate de interesant, cum voi încerca să explic numaidecât. În ce mă privește, relația mea și a operei mele cu publicul amator, adică, pur și simplu, iubitor de literatură, este destul de bună. Și poezia și proza sunt citite și apreciate. Concomitent, nu mă pot plânge nici de reacția cititorilor profesioniști.

Aici, însă, și mă refer la receptarea critică a oricărui scriitor, este bine să reflectăm la câteva

adevăruri de ordin sociologic și cronologic. Anume, oricât de favorabil sau de nefavorabil ar fi primit un scriitor de contemporanii săi imediați, el trebuie să-și păstreze cumpătul, să fie circumspect.

MA: De ce? Sau, mai degrabă, ce factori pot altera această receptare, această confirmare literară?

ED: Judecata unui contemporan apropiat ca vârstă (empirică sau literară), mai ales dacă este apropiat și spațio-temporal, ori profesional, va fi, în mod fatal, bruiată, viciată (mai mult sau mai puțin, în bine sau în rău) de considerente non-estetice: politice, economice, de antipatii, simpatii, obligații, de invidie, de alte asemenea imbolduri foarte omenești.

Cei doi actanți ai dramei estetice (autor, critic) se află prea învecinați în lumea non-estică, sunt prinși în păienjenişul relațiilor sociale. Eu însumi experimentez, de ani buni, îndeosebi după publicarea celor două volume de „Jurnal”, acest funest adevăr.

Cum se știe, s-a ajuns, uneori, la așa-numitul „complot al tăcerii”, comportament determinat de pizmă, rea-voință, incompetență, cu urmări neplăcute pentru reputația pe termen lung a criticilor care

își închipuie că tăcerea lor de grup, pusă la cale, conspiraționistă (tăcerea pe cont propriu este, firește, naturală și admisibilă) ar anula autorul și opera lui.

Incomparabil mai credibile se dovedesc opiniile formulate de generația precedentă și de cea (cele) următoare, întrucât, în sânul acestora, diversele impulsuri extra-estetice nu (mai) există sau sunt mult diminuate.

În fine, cele mai demne de crezare mi se par a fi reacțiile neregulate ale comentatorilor străini de prestigiu. Aceștia chiar că nu au nimic de împărțit cu scriitorul în cauză și cu opera sa. Se întâlnesc nu în lumea empirică, ci numai în puritatea (meta)lunii artistice.

MA: Puteți detalia? Ilustrând teza de mai sus, dați-ne exemple în ceea ce vă privește, de critici și analiști ai operei Dumneavoastră, din generații diferite și din zone literare diferite. Dar și de confrăți care, fără a fi critici, v-au întâmpinat scrierile cu încredere, cu bunăvoință sau cu mai mult decât bunăvoință.

ED: Voi da, cu strângere de inimă, cu teama că voi omite pe cineva, câteva nume, însoțindu-le de

expresia gratitudinii mele. Din generația ce m-a precedat: Alexandru A. Philippide, Marin Preda, Ștefan Bănulescu, Bartolomeu Valeriu Anania, G. I. Tohăneanu, Virgil Nemoianu, Marian Popa, Ion Pop, Radu Ciobanu, Mircea Lăzărescu, Adriana Iliescu. Din generația (generațiile) următoare mie, eseiști mai tineri decât mine cu aproximativ două, trei sau chiar patru decenii: Zenovie Cârlușea, Iulian Chivu, Elisabeta Bogățan, Livius Petru Bercea, Mirela-Ioana Borchin-Dorcescu, Constantin Stancu, Florin-Corneliu Popovici, Silvia-Gabriela Almăjan, Anișoara-Violeta Cîra, Mariana Anghel, Mariana Pășlea, Monica M. Condan, Marian-Cătălin Ciobanu, Ticu Leontescu, Ana-Maria Radu, Cristina-Liliana Diaconița, George Stroia. Și alții, desigur, în ambele categorii. Îți rog pe cei omiși, în precipitarea relatării, să mă ierte.

Dintre străini, îi voi aminti pe spaniolii Coriolano González Montañez, Andrés Sánchez Robayna, Luis León Barreto, Jaime Siles, Rosa Lentini, Luis Sanz Irlés, Maria Cinta Montagut, pe argentiniana Mónica Delia Pereiras, pe francezul Claude Le Bigot.

MA: E bine ca un scriitor să aibă succes, să se bucure de o primire favorabilă sau chiar entuziastă, în timpul vieții sale?

ED: Hm! Nu prea, dacă avem în vedere dăinuirea numelui și a operei, dincolo de limita duratei sale pământești. Fiindcă „Cinis et umbrae sumus”. Un scriitor poate cunoaște succesul de public (și de prestigiu) în timpul vieții sale tocmai fiindcă nu aduce nimic nou, cu opera sa, ci exprimă, mai frumos decât majoritatea contemporanilor, gândirea și simțirea acestora (scrisul său este media onorabilă, de salon, de paradă, de vitrină, a unei anume „forma mentis”). Ca urmare, conaționalii se recunosc, fericiți, în slova sa, îl aprobă, îl aplaudă, îl admiră, căci îi reprezintă estetic, conceptual, afectiv. El este prezentul lor în straie de gală. Se știe, însă, am mai spus-o, ce vechi și ce viclean e timpul. Mentalitățile trec, se petrec, se schimbă, se primenesc și scriitorul reprezentativ cade, cu opera sa cu tot, în desuetudine. În uitare. Un alt tip de scriitor de succes în timpul vieții este cel care nu exprimă o *forma mentis* constituită, existentă, actualizată, ci una emergentă, una ce abia mijește, una pe cale de a se actualiza. Cititorii nu se recunosc,

încă, pe deplin în scrierile sale, ci constată, la impact, cu o foarte măgulitoare surpriză, că se bănuiau, se presimțeau în ea. În consecință, îl întâmpină cu interes, curiozitate și, în cele din urmă, cu frenezie. El este viitorul lor imediat, și frumos, dar și, oarecum, problematic. Este solicitant, dar nu în exces, nu-i obligă pe lectori la confruntarea necunoscutului din ei înșiși, nu îi lasă singuri cu ei înșiși, cu eul lor misterios, pe care ei, toată viața, se străduiesc, din răspuțeri, să-l oculteze, să-l uite, fiindcă nu știu ce să-i spună și nu vor să audă ce le spune el, eul lor profund, abisal, thanatic. Preferă, prin urmare, o incomoditate comodă, ca să zic așa, care le satisface orgoliul de inși sensibili și onorabili, buni, demni de luat în seamă, reflexivi. Despre acel eu abisal, neliniștitor, le vorbesc semenilor alți mânuitori ai condeiului, cei fără seamă și, în genere, fără succes în timpul vieții lor.

MA: Înțeleg că cele două categorii agreate de public vizează scriitori prestigioși, totuși, cu priză la contemporani, dar...

ED: Exact. Au priză la contemporanii lor, fiindcă îi flatează pe aceștia, nu-i contrariază cu nimic, fac

tot posibilul să le fie pe plac, le cerșesc, tacit, dar insistent, obsesiv, aprobarea, elogiul, fiindcă sunt orgolioși, setoși de notorietate, de popularitate, de slavă deșartă. Sunt extravertiți. Trăiesc în lume, nu în spirit. Trebuie precizat, însă, că toată zbaterea aceasta inutilă nu-i împiedică să fie, adesea, scriitori de valoare...

MA: Dar nu geniali.

ED: Nu geniali.

MA: Da. Cu această precizare mi s-a părut că s-ar putea continua, logic, analiza. Înseamnă, oare, că scriitorii uriași, geniali, nu ajung la renume în timpul vieții lor? Au succes numai după moarte?

ED: Scriitorii foarte importanți, scriitorii geniali, cum îi numesc mulțimile, nu au succes nici în timpul vieții lor, nici după moarte. Ei nu au succes! Ce-i aceea, succes? Numai ce este perisabil are succes. Succesul nu este nimic altceva decât farsa jucată orgoliului și thanatofobiei de bătrânul hâtru și crud, numit Timp. Creatorii geniali, fiind mai întâi duh, abia apoi trup, ies de sub stăpânirea timpului. Ei nu au succes, ei SUNT! Ei SUNT. ȘI ATÂT! Vreți să știți de ce?

MA: E uimitor ce spuneți! Într-adevăr, de ce?

ED: Fiindcă ei nu dau glas gândurilor, simțămintelor și închipuirii, toate schimbătoare, ale lor și ale semenilor lor, ei nu sunt oaspeții de onoare ai taifasului obștesc. Nu, ei stau deoparte și, animați de elanul temperat, constant, al dragostei agape pentru semeni, sunt mesageri ai ființei, ai conștiinței nedefinite, cea care străjuiește în fiecare conștiință definită. Să ne amintim: Ființa este sinteza de nepătruns dintre viață și moarte. Ființa este arhitema, unica arhitemă, a scriitorilor geniali, reprezentanții metafizici ai Umanității. Scriitorii geniali sunt necesari, vital, nu convențional, semenilor. Ei stau lângă ființa unui neam, a unei seminiții. Într-un anume fel, ei sunt chiar ființa aceluși neam, sublimată în texte și în existențe simbolice.

MA: Acum, mi se pare, pe drept cuvânt, superfluă introducerea în discuție a noțiunii de succes.

ED: Da și nu. Nu-i rău ca scriitorul să fie cunoscut, să-i fie apreciată truda, să aibă succes. Succesul nu strică întotdeauna. Deși, în fond, de cele mai multe ori, nu slujește la nimic. Vine și trece. Ființa rămâne. Scriitorii unici, emblematici, au, și ei,

un fel de succes al lor. Dar nu acel succes îi definește. Spre exemplu, Dosoftei, Eminescu, Macedonski, Blaga, Arghezi sunt definiți nu de renumele lor, mai mare sau mai mic, nu de succes, ci de faptul că stau neclintiți, în istoria și în literatura noastră, în existența noastră, la temelia lumii noastre, ca niște stâlpi de susținere, ca niște piloni de duh, pe care ființăm cu toții, generație după generație, cu graiul nostru, cu credința noastră, cu viața noastră, cu moartea noastră, cu literatura și arta noastră și, vai, chiar cu gălăgia succesului nostru capricios și pasager. Repet: Ei, cei de neînlocuit, SUNT! Cât timp ei sunt, și noi vom fi. Cât timp suntem noi, și ei vor fi.

MA: Mă fascinează, de-a dreptul, aceste fine și adânci discocieri.

ED: Trebuie să se rețină, neapărat, că discocierile acestea, pe care m-am încumetat să le avansez, se bazează, expres și total, pe judecăți de constatare, nu de valoare. Sunt simple, și relative, departajări, nu ierarhii. Dar am ajuns prea departe cu digresiunile. Propun să revenim la subiect.

MA: Da. Poate vom iniția o discuție separată, într-un alt moment.

ED: De ce nu? Oricând doriți.

MA: Știu că, în preajma acestei aniversări (în 2021), au apărut, la Editura Mirton din Timișoara, două ample volume omagiale: „Despre opera lui Eugen Dorcescu. Interviu creștinație critică (2014-2020)” și „Eugen Dorcescu în «Timișoara». Volum omagial-80”. Ce ne puteți spune despre ele? Și despre felul în care s-au alcătuit?

ED: Mai întâi, vreau să subliniez rolul extraordinar jucat, în perspectiva aniversării, și după, de ziarul „Timișoara”.

Timp de peste doi ani, între 20 martie 2020 și 22 iulie 2022, pagina culturală a publicat comentarii la scrierile mele. De aceea am și intitulat cel de al doilea volum omagial „Eugen Dorcescu în «Timișoara»”, vizând atât preaiubita mea cetate, cât și celebrul ziar cu același nume.

Apoi, doresc să remarc participarea cursanților (colegilor) de la Școala de literatură, care au, cantitativ și calitativ, o contribuție majoră la Sumarul celor două volume omagiale. Școala noastră de literatură, „Eugen Dorcescu – 80”, un salon literar, o școală fără sediu, fără catalog, fără orar, fără taxe,

fără invidii, fără comeraj, fără orgolii, cu întâlniri fie *in praesentia*, fie *online*, este, în concept și în fapt, o familie spirituală. „Isla de los Afortunados!” Fiecare component participă cu substanța sa sufletească la substanța sufletească a întregului.

Filosofia organizării acestei Școli se revendică de la viziunea „Mesei Rotunde”. Sunt 12 cursanți, câți cavaleri înconjurau acea Masă legendară. Fiecare cursant este „primus inter pares”. Pe cei 12 îi leagă simțământul respectului reciproc, al încrederii reciproce și un atașament nobil, intelectual: „filia”, evoluând spre „agape”.

Se studiază literatura mare, se scrie literatură, se cultivă comentariul evoluat, profesionist. Se face, implicit, prin contactul cu valorile, educație morală. Colegii-cursanți sunt sau devin „persoane umane”, adică indivizi purtători de excelență, care trăiesc pentru un ideal, care au nu doar sentimentul, ci și cultul valorilor și care își recunosc necesități spirituale conștientizate.

Ambele tomuri omagiale, la care colegii-cursanți au colaborat din plin, au fost coordonate de soția mea Mirela-Ioana Dorcescu (coordonator și autor), care

a pus și temelia Școlii. De fapt, începând din 2015, Doamna conf. univ. dr. Mirela-Ioana Borchin-Dorcescu, semiotician, prozator și eseist, s-a îngrijit, continuu, temeinic și profesionist, de promovarea operei mele, realizând antologii, dedicându-i interpretări riguroase, cărți întregi, coordonând volume omagiale (trei la număr), situându-se, așadar, decisiv, cum am mai spus, nu o dată, între opera mea (așa cum este ea și atât cât este ea) și posteritate.

MA: Știu că, tot în acest an aniversar, s-a încheiat și desăvârșit, în viața și creația Dumneavoastră, un fenomen extraordinar, rarism, un fenomen de istorie personală și literară, în egală măsură: valorificarea editorială a manuscriselor, care așteptau, de ani și decenii, să fie cercetate, selectate, publicate. Ne puteți face, succint, o relatare pe acest subiect?

ED: Mă bucur că am ajuns aici cu discuția noastră. Și răspund cu plăcere gentilei Dumneavoastră solicitări.

Am fost întotdeauna, sunt și acum, foarte grijuliu cu manuscrisele mele. Fiecare text este iscălit și datat. Nu am putut (nici n-am vrut) să procedez altfel. Manuscrisele sunt rodul și proba trudei mele

de-o viață: trudă solitară, tăcută, întinsă pe mai multe decenii. Manuscrisele aparțin, dintru început, și integral, oricând și oriunde, părții nobile, spirituale, a existenței, aparțin eului profund, esențial, metafizic.

Manuscrisele poemelor mele sunt o istorie a subconștientului meu (lupta dintre carne și duh). Manuscrisele „Jurnalului” sunt o istorie a lucidității mele, aparțin, prioritar, eului social (confruntarea dintre omul firesc și omul duhovnicesc – *homo animalis* versus *homo spiritualis*).

MA: Cum v-ați raportat la aceste manuscrise, atât de valoroase?

ED: Am prețuit mereu manuscriptul. La început, spontan, instinctiv. Mai târziu, deliberat, conștient, programatic. Totodată, am fost și sunt cât se poate de rezervat în privința publicării lui. Fiindcă documentul psihologic, existențial, nu e totuna cu documentul estetic. Selecții repetate, pretențioase, exasperante au precedat, mereu, alcătuirea și editarea fiecăreia dintre cărțile mele.

Manuscrisele versiunilor editate au fost depuse, ca donații, din partea mea, la Biblioteca Mitropoliei Banatului.

AM. Ce v-ați gândit să faceți cu manuscrisele rămase, datate atât de conștiincios, dar nepublicate?

ED: Manuscrisele rămase au fost așezate în dosare și depozitate în sertarele Bibliotecii de acasă. Numeroase dosare păstrau poezia nepublicată, scrisă între anii 1970 și 2000. Concomitent, într-un vraf impresionant de caiete, frumos rânduite într-un dulăpior, se retrăsese „Jurnalul”, pe care l-am ținut 23 de ani (1990-2013). O mare cantitate de text manuscris, așadar, mii de pagini. În primele luni ale lui 2015, reflectând și constatând că izbutisem a-mi contura un anume profil literar, am revăzut, atent, tot acest noian de mărturii și l-am ferecat în sipețe. Ca în niște sicrie...

MA: Sipețe pline de comori, în așteptarea unei învieri literare... Cum știm, acea înviere a venit în anii 2019-2022. Dar, cine știe?... poate au mai rămas texte valoroase în așteptare. Fericit va fi cărturarul care le va citi și le va așeza la locul rânduit în literatură. Timpul scriiturii s-a comprimat, cumva, și o parte dintre manuscrise au fost lăsate deoparte, cel puțin pentru o vreme.

ED: „Habent sua fata libelli”. Dumnezeu n-a vrut, presupun, să-mi continui astfel cărarea lumescă de scrib, adică să abandonez, într-o relativă uitare, acele manuscrise. În 2019, după ce publicasem, în 2015, ediția ne-varietur NIRVANA. CEA MAI FRUMOASĂ POEZIE și, în 2017, volumul proaspăt ELEGIILE DE LA CARANI, soția mea, Doamna Mirela-Ioana Dorcescu, m-a întrebat, sfioasă, dacă îi îngădui să exploreze lumea tăinuită, răbdătoare și silențioasă, a manuscriselor mele. Am ezitat, am amânat. Mă auzise pomenind, deseori, titlul unui volum mai vechi de poezie, „Agonia caniculei”, din care am publicat, prin anii '80, o seamă de poeme în diverse reviste. Ar fi dorit să-l citească. Și, evident, era nerăbdătoare să citească și alte eșantioane de text manuscris. De ce nu și „Jurnalul”?

MA: O mare șansă implicarea și stăruința Doamnei Mirela-Ioana Dorcescu...

ED: Într-adevăr. Am acceptat, în cele din urmă, și bine am făcut!

Din vara lui 2019 și până în toamna lui 2022, zi și noapte, soția mea a străbătut toată întinderea și

toată cuprinderea manuscriselor mele, selectând texte, culegându-le pe computer și oferindu-mi-le, odată culese, spre re-lectură, re-selecție și decizie finală. Iar eu le-am recitit, le-am îndreptat, unde era cazul, am reținut ce m-a convins.

Celelalte, cele neselectate, s-au întors în liniștea și întunericul sertarelor. Apoi, când, după interminabilele mele precauții estetice, ne hotărăm, totuși, să trecem la etapa publicării, contactam cele două edituri timișorene înalt profesioniste și prietene: Mirton și Eurostampa.

Așa au apărut, rând pe rând, cinci cărți, poezie și proză, peste 1500 de pagini de tipar, cărți care, fără implicarea providențială a Doamnei Mirela-Ioana Dorcescu, s-ar afla, și acum, în veșmântul lor prim, olograf, pe hârtia învechită:

1, AGONIA CANICULEI, poezie, Ediție îngrijită, Notă asupra ediției și Glose: Mirela-Ioana Dorcescu, Editura Mirton, Timișoara, 2019, 124 pagini;

2. ÎNGERUL ADÂNCULUI. PAGINI DE JURNAL (1991-1998), Ediție critică de Mirela-Ioana Dorcescu, Editura Mirton, Timișoara, 2020, 537 pagini;

3. ADAM. PAGINI DE JURNAL (2000-2010), Ediție critică de Mirela-Ioana Dorcescu, Editura Mirton, Timișoara, 2020, 549 pagini;

4. APROAPELE. 111 PSALMI ȘI ALTE POEME, Ediție critică de Mirela-Ioana Dorcescu. Posfață de Florin-Corneliu Popovici, Editura Eurostampa, Timișoara, 2022, 163 pagini;

5. LEVIATANUL. POEME UITATE, Ediție critică de Mirela-Ioana Dorcescu. Postfață de Mariana Anghel, Editura Eurostampa, Timișoara, 177 pagini.

Mulțumesc, Mirela-Ioana!

MA: Cât de frumoși trebuie să fi fost acești ani, între cărți, proiecte și manuscrise! Acești ani și toți ceilalți ani, închinați creației și studiului, extatici... Aveți la îndemână un poem proaspăt, conceput în aceste luni de toamnă, poate chiar inedit?

ED (Surpriză. Ezitare, Apoi...): Da, am. Din fericire, scriu încă. Nu foarte des, dar scriu. Cu feroarea și dăruirea dintotdeauna.

MA: Îmi faceți plăcerea să-mi citiți câteva versuri?

ED (Ia, de pe măsuta de alături, dintr-un dosar, o foaie scrisă pe ambele părți): O să Vă citesc

Mariana Anghel

poemul intitulat „Octombrie”. Scris în Parcul Bisericii din Piața Dacia, în iubitul meu pavilion, mai alaltăieri, la 25 octombrie 2022, și dedicat Mirelei-Ioana.

Iată-l:

„OCTOMBRIE

Se-mbracă parcu-n sumbrul său costum.
Zeița verii dusă-i. Un acord
De bronz, și isihastic, și postum,
I-arată calea și-i deschide drum.
În timp ce vântul greu, din negrul nord,
Trimite-n inimi valuri mari de scrum.

Aleea astă vară? Cald fiord
Râzând către oceanul estival.
Oceanul vast al verii, val cu val,
Cu flamura visării la tribord,
Își legăna zeița, triumfal.
Și-acum, matrozul toamnei, criminal,
Îi zvârle-ntreg avutul peste bord.

Dialog cu poetul Eugen Dorcescu

Și frunză, și culoare, și parfum,
Și păsări clare-n zarea de azur,
Zori cruzi de-argint, amurg de aur pur,
Noi doi, cu vara-ntreagă împrejur...

Toate-au trecut și trec. Și noi trecum.

Eugen Dorcescu

25 octombrie 2022.

(Parcul Bisericii din Piața Dacia, Timișoara)”.
MA: Este „poemul poemelor” poemul acesta.
Cum l-aș putea califica altfel? Este dincolo de bucurie și de tristețe, dincolo de suferință și de fericire.
Vi se pare că am dreptate? Cât de frumos este acest
lexem „trecum”, cu parfum de cronici vechi, ase-
menea lui „șezum” și „plânsăm”, din „Psaltirea” lui
Dosoftei! Îmi permiteți să transcriu poemul? Și să-l
atașez la acest „librito”?

ED: Poemul acesta este dincolo de bine și de rău. Ca mine. Firește că Vă permit.

MA: Am sentimentul, pe cât de real, pe atât de copleșitor, că sunt contemporană cu unul dintre clasicii poeziei moderne românești. Că mi s-a făcut un mare dar. Că, citindu-vă versurile, fie din stihurile biblice, fie din poemele originale, le regăsesc vizionare, pline de dramatism și pulsând de viață. Poemele din *Nirvana*, *Aproapele*, *Poemele Bătrânului*, *Leviatanul*, și nu doar ele, emană o vitalitate uriașă, o incandescență a vârstei spirituale, lăuntrice, care ignoră cu totul viața condiționată de ritmurile ei biologice. Chiar și dincolo de limitările timpului și ale vremurilor, viața continuă, opera continuă. Viața și opera, nedespărțite, continuă...

ED (după o tăcere prelungită, ca pentru sine):
A fost un vis? Totul – viață, literatură – a fost un vis?
Este un vis?... Hallelu Yah!... Ce ființă nefericită e omul!... Ce ființă fericită e omul!

MA: Eminesciana asociere „viață-vis“ pare să fie, în ultima instanță, cheia multor răspunsuri, explorate sau nu. Lăsați la libera noastră alegere dacă suntem/ vom fi fericiți, după cum ne asumăm fiecare darul mântuitor al jertfei de pe Cruce. Nu pot să nu remarc doxologia finală, prin care aduceți

Dialog cu poetul Eugen Dorcescu

slavă lui Dumnezeu pentru toate: „Hallelu Yah!” Vă mulțumesc pentru acest dialog memorabil! La mulți ani, maestre Eugen Dorcescu!

Timișoara, 8 noiembrie 2022.

MARIANA ANGHEL

Eugen Dorcescu este un scriitor din sfera estetică a sublimului (Mirela-Ioana Borchin, Andrés Sánchez Robayna, Zenovic Cărlugca).

Fascinat de mister, de ceea ce se află „peste margine” (Lucian Blaga), Eugen Dorcescu cultivă poezia spirituală, a ființei, se apropie smerit, ca un hieratic scrib, de tainele divine și scrutează cerul și limitele de sub cer cu luciditatea unui profet:

„Nimic nu e aicea. Totu-i peste”.

Evocând atât de uman și de sublim totodată lupta dintre materie și spirit, viața spirituală aflată într-un continuu balans între asceză și mistică, Eugen Dorcescu a alcătuit, pentru a defini propria ființare întru Ființă, o adevărată epopee lirică a condiției umane.

De aceea, este recunoscut drept o importantă „voce literară”, un poet cu vocația monumentalului. Pentru poetul Eugen Dorcescu abisul și urcușul spiritual continuă.

Onest, demn, integru, exigent îndeosebi cu sine, Eugen Dorcescu este un model de factură spirituală, imaginea cloventă a „unui clasic în viață”.

El este Poetul care a scris despre o lume în care și pentru care Dumnezeu există.

Opera lui are vocația universalului.

Citindu-i versurile, în română sau în traduceri, este imposibil să nu le intuiești valoarea, să nu te regăsești în trăirile, în spaimile, în căutările, în căderile și în vibrațiile mistice ale Poetului.

MARIANA ANGHEL

ISBN 978-606-32-1258-1